

KWESTIE

Het oorspronkelijke beeld van Jacob Cats had geen moralistisch, opgeheven vingertje. Op de eerste afbeelding uit 1830 maakt de dichter het klassieke gebaar van de redenaar.

Vingertje Cats in het Zeeuwsch Dagblad, 26-09-1959

Vingertje beeld Cats moet werk grapjas zijn geweest

door **Ton van den Nouweland**

De kwestie is beslecht. Het standbeeld van Jacob Cats op de Markt in Brouwershaven hoort géén opgeheven vingertje te hebben. Gemeentearchivaris Huib Uil kwam gisteren bij de onthulling van de bronzen replica van Cats met een gravure. Het plaatje is afgedrukt in de feestrede bij de onthulling van het origineel in 1830. Cats staat erop met duim tegen wijsvinger.

Uil slaat daarmee het Brouwse 'vingerkamp' alle wapens uit handen. Koos en Dries van Beveren beweerden vorige week in de PZC dat Cats ter lering de wijsvinger van zijn rechterhand opsteekt. Het beheerdersechtpaar van de Grote Kerk kreeg bijval van oud-wethouder Flip van Ast die verklaarde als jochie met steentjes naar het vingertje te hebben gegoid, zoals veel Brouwse kinderen deden. De Van Beverens wor-

den vaak door Brouwenaren aangesproken met de mededeling dat ze 'iets' missen aan het beeld. Lijdt het vingerkamp met Uils conclusie aan collectieve waanvoorstellingen? Nee, zegt de archivaris: „Dat latere generaties hem een omhoog gestoken wijsvinger van cement gaven, zij hen vergeven. Maar die vinger hoort er beslist niet op.” Uil baseert zijn bevindingen op gemeenteraadsverslagen begin september 1959 in de Zierikzee-

sche Nieuwsbode en het Zeeuwsch Dagblad. Beide kranten melden dat de gemeente Brouwershaven de hand van Cats heeft hersteld. Het Zeeuwsch Dagblad komt drie weken later zelfs met een reportage over het vingertje. De kwestie speelde dus toen ook al. Cats moest in 1959 van vele lagen witkalk worden ontdaan en behoefde ook onderhoud. Burgemeester J. L. van Leeuwen beklom toen hoogstpersoonlijk de ladder

en stelde vast dat de beschadigde rechterhand een horizontaal liggend eerste vingerkootje had. Daarop kon de beeldhouwer nooit een verticale vinger hebben gedacht. Cats kreeg in 1959 dus weer een vuist en daarmee was het stengooien in Brouwershaven voorbij. Het is de verslaggever van het Zeeuwsch dagblad echter niet gelukt te ontdekken wie Cats zijn gemetselde vingertje heeft gegeven. Hij of zij stelt wel vast dat dit voor de oorlog moet zijn gebeurd. Van Beveren legde zich gistermiddag niet bij zijn nederlaag neer: „Cats was een belerend iemand, een onderwijzer. Als ie geen opgestoken vinger heeft, dan hebben ze dat al vanaf het begin verkeerd gedaan.” Overigens roerde Uil gisteren opnieuw een academische kwestie aan. Het beeld van Cats is gehouden naar een portret. De schilder beeldde de dichter in spiegelbeeld af. Als gevolg hiervan heeft Cats in Brouwerhaven zijn haarscheiding aan de verkeerde kant zitten.

Het sublieme gedicht van de redenaar

- Het beeld van Jacob Cats houdt de rechterarm geheven. De hand is **bijna een vuist**: duim en wijsvinger vormen een ring.
- Volgens archivaris Huib Uil maakt de hand het klassieke gebaar van de **redenaar**: „Ik kan niet genoeg benadrukken dat...”
- Volgens voormalig burgemeester Van Leeuwen van Brouwershaven drukt de hand 'iets fijns' uit: „Ik laat u een subliem gedicht horen.”
- Het beeld van Jacob Cats is in 1829 gemaakt door de Gentse beeldhouwer **Philippe Parmentier**.
- Het beeld werd in 1959 en 2003 **opgeknapt** en is de afgelopen maanden gerestaureerd.
- Het originele beeld bevindt zich in de **Grote Kerk**. De bronzen replica staat op de **Markt**.
- Meer over Cats: pzc.nl/jacobcats

Het ultieme bewijs: Cats zonder vingertje op een afbeelding uit 1830. foto Gemeentearchief Schouwen-Duiveland

De rechterhand van Jacob Cats is bijna een vuist. Duim en wijsvinger maken een cirkel. Volgens archivaris Uil het klassieke gebaar van de redenaar die zijn woorden wil benadrukken. Volgens oud-burgemeester Van Leeuwen drukt de hand iets subliems uit. foto Dirk-Jan Gjeltema

Gemeentearchivaris Huis Uil tijdens zijn betoog gistermiddag voorafgaand aan de onthulling van het Catsbeeld in Brouwershaven. Uil maakte gehakt van de bewering dat er een opgeheven vinger aan het beeld hoort. Op de achtergrond het originele, stenen standbeeld. foto Dirk-Jan Gjeltema